

Díl 1

Legislativa

MONIKA PUŠKINOVÁ

OBSAH

KAPITOLA 1	Základní právní rámec činnosti školy	19
KAPITOLA 2	Základní právní rámec činnosti školského poradenského zařízení	22
KAPITOLA 3	Poskytování poradenských služeb a poradenské pomoci ve školách	23
KAPITOLA 4	Poskytování poradenských služeb a poradenské pomoci ve školském poradenském zařízení	66
KAPITOLA 5	Metodické pokyny, doporučení, informace spojené s poskytováním poradenských služeb ve škole	81
KAPITOLA 6	Závěrem	82

KAPITOLA 1

Základní právní rámec činnosti školy

Základní právní předpisy

Jestliže je škola zapsána ve školském rejstříku (§ 7 odst. 6 školského zákona), pak má právo a současně povinnost vykonávat svou činnost v rozsahu tohoto zápisu podle školského zákona, resp. právních předpisů provádějících školský zákon (§ 142 odst. 1 školského zákona). Znamená to, že škola kromě vlastního vzdělávání poskytuje i poradenské služby, poradenskou pomoc zejména v souladu s/se

- zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),
- vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,
- vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Poradenští pracovníci školy, školní poradenské pracoviště

Poradenské služby, poradenskou pomoc ve škole poskytují konkrétní pedagogičtí pracovníci. Zejména se jedná o **výchovného poradce, školního metodika prevence, školního psychologa a školního speciálního pedagoga**.

V rámci popisu poradenské pomoci školy obsaženého v příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. (část *Podpůrná opatření prvního stupně – obecně, Poradenská pomoc školy a školského poradenského zařízení v rámci všech stupňů podpory*) jsou výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholog a školní speciální pedagog zahrnuti do skupiny **poradenských pracovníků školy**, kteří spolupracují s dalšími pedagogickými pracovníky, zejména třídními učiteli.

Podle § 7 odst. 1 vyhlášky č. 72/2005 Sb. uvedení pedagogičtí pracovníci v základní, střední a vyšší odborné škole vykonávají svou činnost v rámci školního poradenského pracoviště a spolupracují s ostatními pedagogickými pracovníky, zejména třídními učiteli a učiteli výchov.

Poradenské služby ve školách, poradenská pomoc školy

Jak již bylo zmíněno, činnost výchovného poradce, školního metodika prevence, školního psychologa a školního speciálního pedagoga je právními předpisy upravena ze dvou úhlů pohledu.

- Uvedení pedagogičtí pracovníci v rámci školního poradenského pracoviště základní, střední nebo vyšší odborné školy poskytují **poradenské služby ve školách** (viz vyhláška č. 72/2005 Sb.).
- Uvedení pedagogičtí pracovníci jako poradenští pracovníci školy poskytují **poradenskou pomoc školy** [§ 16 odst. 2 písm. a), § 21 odst. 1 písm. f), § 22b písm. e) školského zákona, příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.].

Školy prostřednictvím výchovného poradce, školního metodika prevence, školního psychologa a školního speciálního pedagoga poskytují **standardní poradenské služby** (§ 1 odst. 2 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) popsané v příloze č. 3 vyhlášky č. 72/2005 Sb.

V případě poskytování poradenské pomoci školy výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholog a školní speciální pedagog (tj. poradenští pracovníci školy) poskytují dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami jeden z druhů **podpůrných opatření** [§ 16 odst. 2 písm. a) školského zákona]. Rámcový popis činnosti poradenských pracovníků školy je stanoven v příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb. (viz část *Poradenská pomoc školy a školského zařízení v rámci všech stupňů podpory*).

Je zřejmé, že se činnost výchovného poradce, školního metodika prevence, školního psychologa a školního speciálního pedagoga, která může být zařazena do oblasti poradenských služeb nebo poradenské pomoci, obsahově překrývá. Je to zřejmé např. na základě § 7 odst. 2 písm. a) a b) vyhlášky č. 72/2005 Sb., podle kterého jsou ve škole zajišťovány poradenské služby zaměřené zejména na poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření.

Právo na poskytování poradenské pomoci školy

Jak se výslovně uvádí v § 21 odst. 1 písm. f) a § 21 odst. 2 školského zákona, poradenská pomoc školy v záležitostech týkajících se vzdělávání podle školského zákona je právem

- žáků (tj. žáků základní a střední školy),
- studentů (tj. studentů vyšší odborné školy),
- zákonných zástupců dětí (tj. dětí mateřské školy) a nezletilých žáků (tj. nezletilých žáků základní a střední školy).

Současně je však v § 16 odst. 1 školského zákona právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou (tj. i poradenské pomoci školy) vztaženo na

- děti (tj. děti mateřské školy),
- žáky (tj. žáky základní a střední školy) a
- studenty (tj. studenty vyšší odborné školy)

se speciálními vzdělávacími potřebami.

Lze proto souhrnně konstatovat, že právo na poskytování poradenské pomoci je právem dětí, žáků a studentů, zákonných zástupců dětí a zákonných zástupců nezletilých žáků.

S uvedeným právem dětí, žáků a studentů, zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků na poskytování poradenské pomoci v záležitostech týkajících se vzdělávání podle školského zákona souvisí

- povinnost školy prostřednictvím poradenských pracovníků poradenskou pomoc poskytovat,
- povinnost pedagogických pracovníků zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím výsledky poradenské pomoci školního poradenského pracoviště, s nimiž přišel do styku [§ 22b písm. e) školského zákona].

KAPITOLA 2

Základní právní rámec činnosti školského poradenského zařízení

Jestliže je školské poradenské zařízení (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum) zapsáno ve školském rejstříku, pak povinně vykoná svou činnost podle školského zákona (§ 7 odst. 6 školského zákona). Znamená to, že poskytuje poradenské služby, poradenskou pomoc zejména v souladu s/se

- zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),
- vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních,
- vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Také činnost pracovníků školského poradenského zařízení je v právních předpisech upravena ve dvou rovinách.

- Podle přílohy č. 1, 2 a 4 vyhlášky č. 72/2005 Sb. konkrétní pedagogičtí pracovníci (psycholog ve školských poradenských zařízeních, speciální pedagog ve školských poradenských zařízeních, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně) a sociální pracovníci ve školském poradenském zařízení prostřednictvím **standardní činnosti** zajišťují **poradenské služby ve školském poradenském zařízení**.
- Dále je činnost uvedených pedagogických pracovníků **poradenskou pomocí školského poradenského zařízení** dle § 16 odst. 2 písm. a), § 16a a § 21 odst. 1 písm. f) školského zákona, která je právními předpisy upravena zejména z následujících úhlů pohledu:
  - Poradenská pomoc je poskytována v rámci podpory vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami jako jeden z druhů **podpůrných opatření** [§ 16 odst. 2 písm. a) školského zákona].
  - Účelem poradenské pomoci je posouzení speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta a doporučení odpovídajících podpůrných opatření [§ 16 odst. 2 písm. a), § 16a školského zákona; § 2 odst. 2 vyhlášky č. 27/2016 Sb.].
  - Rámcový popis poradenské pomoci školského poradenského zařízení je stanoven v příloze č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb.
  - Podmínky poskytnutí poradenské pomoci, výstup poradenské pomoci školského poradenského zařízení a možnost jeho revize jsou vymezeny v § 16a a § 16b školského zákona a § 11 až 16 vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Poradenská pomoc školského poradenského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělávání podle školského zákona je právem dětí, žáků, studentů, zákonných

zástupců dětí a nezletilých žáků [§ 21 odst. 1 písm. f), § 16 odst. 1 školského zákona]. Pedagogičtí pracovníci školských poradenských zařízení jsou povinni uvedenou poradenskou pomoc poskytovat, zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení, s nimiž přišli do styku [§ 22b písm. e) školského zákona].

Také v případech školských poradenských zařízení se činnost zařazená do oblasti poradenských služeb nebo poradenské pomoci obsahově překrývá. Např. dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 72/2005 Sb. je standardní činností pedagogicko-psychologické poradny individuální psychologická a speciálně pedagogická diagnostika jako podklad pro návrhy na podpůrná opatření, včetně jejich členění do stupňů a případných kombinací, nebo pro doporučení ke vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení nebo chování a dalšími speciálními vzdělávacími potřebami.

KAPITOLA 3

Poskytování poradenských služeb a poradenské pomoci ve školách

3.1 Předpoklady výkonu činnosti výchovného poradce

Výchovný poradce není uveden ve výčtu pedagogických pozic, který je stanoven v § 2 odst. 2 zákona č. 563/2004 Sb.

Skutečnost, že činnost výchovného poradce má vykonávat pedagogický pracovník, vyplývá

- „z logiky věci“, z vlastního obsahu jejich činnosti vyžadující znalosti, dovednosti pedagogického pracovníka,
- vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků a
- některých pracovněprávních souvislostí obsažených v nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků.

Dle vyhlášky č. 317/2005 Sb. výchovný poradce vykonává specializovanou metodologickou činnost (§ 8 odst. 1 vyhlášky č. 317/2005 Sb.). Dále v přílohách 2 až 9 vyhlášky č. 317/2005 Sb. je např. specializovaná poradenská činnost poskytovaná pedagogům, resp. tvorba zásadních koncepcí systému poradenských služeb ve školství uvedena jako činnost podstatná pro zařazení pedagogického pracovníka do kariérního stupně, a to učitele základní školy, základní umělecké školy, střední školy,

konzervatoře, vyšší odborné školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, učitele praktického vyučování a odborného výcviku, vychovatele, pedagoga volného času, speciálního pedagoga a psychologa.

Ustanovení § 3 odst. 3, 5 a 6 nařízení vlády č. 75/2005 Sb., upravuje týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti v souvislosti s „výkonem funkce“ výchovného poradce ve veřejné škole. Přitom dle uvedených ustanovení tuto funkci vykonává učitel, zástupce ředitele nebo ředitel.

Předpoklady výkonu funkce výchovného poradce jsou proto

- předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka dle § 3 zákona č. 563/2004 Sb. tj.
  - plná způsobilost k právním úkonům,
  - odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou pedagogický pracovník vykonává (např. odborná kvalifikace učitele druhého stupně základní školy dle § 8 zákona č. 563/2004 Sb.),
  - bezúhonnost,
  - zdravotní způsobilost,
  - prokázání znalosti českého jazyka (v některých případech)
- předpoklad pro výkon specializované metodologické činnosti výchovného poradce, který výchovný poradce splní pomocí absolvování studia pro výchovné poradce uskutečňovaného v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin (§ 8 vyhlášky č. 317/2005 Sb.). Jedná se o specializaci v základním oboru zaměřenou na oblast pedagogiky, speciální pedagogiky a psychologie.

3.2 Předpoklady výkonu činnosti školního metodika prevence

Také školní metodik prevence není uveden ve výčtu pedagogických pozic, který je stanoven v § 2 odst. 2 zákona č. 563/2004 Sb.

Skutečnost, že činnost školního metodika prevence má vykonávat pedagogický pracovník, vyplývá

- „z logiky věci“, z vlastního obsahu jejich činnosti vyžadující znalosti, dovednosti pedagogického pracovníka,
- vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků.

Dle § 9 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 317/2005 Sb. školní metodik prevence vykonává specializovanou činnost. Dále v přílohách 2 až 9 vyhlášky č. 317/2005 Sb. jsou např. tvorba preventivních programů, resp. metodická a koordinační činnost

v oblasti speciálně pedagogických preventivních a poradenských služeb ve školství, tvorba zásadních koncepcí systému preventivní a poradenských služeb ve školství uvedeny jako činnosti podstatné pro zařazení pedagogického pracovníka do kariérního stupně, a to učitele základní školy, základní umělecké školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, učitele praktického vyučování a odborného výcviku, vychovatele, pedagoga volného času, speciálního pedagoga a psychologa.

Předpoklady výkonu činnosti školního metodika prevence jsou proto

- předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka dle § 3 zákona č. 563/2004 Sb. tj.
  - plná způsobilost k právním úkonům,
  - odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou pedagogický pracovník vykonává (např. odborná kvalifikace učitele druhého stupně základní školy dle § 8 zákona č. 563/2004 Sb.),
  - bezúhonnost,
  - zdravotní způsobilost,
  - prokázání znalosti českého jazyka (v některých případech)
- kvalifikační předpoklad pro výkon specializované činnosti, a to prevence sociálně patologických jevů, který školní metodik prevence splní prostřednictvím studia v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin (§ 9 vyhlášky č. 317/2005 Sb.).

3.3 Předpoklady výkonu činnosti školního psychologa

Školní psycholog je na základě § 2 odst. 2 písm. e) zákona č. 563/2004 Sb. jednou z „pedagogických pozic“ spojených s kategorií „pedagogický pracovník“.

Předpoklady výkonu činnosti školního psychologa jsou proto předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka dle § 3 zákona č. 563/2004 Sb. tj.

- plná způsobilost k právním úkonům,
- odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou pedagogický pracovník vykonává dle § 19 zákona č. 563/2004 Sb.,
- bezúhonnost,
- zdravotní způsobilost,
- prokázání znalosti českého jazyka (v některých případech).

§ 19

Psycholog

Psycholog získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu psychologie.

3.4 Předpoklady výkonu činnosti školního speciálního pedagoga

Školní speciální pedagog je také pedagogickým pracovníkem, neboť § 2 odst. 2 písm. d) zákona č. 563/2004 Sb. ve výčtu „pedagogických pozic“ uvádí speciálního pedagoga.

Předpoklady výkonu činnosti školního speciálního pedagoga jsou proto předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka dle § 3 zákona č. 563/2004 Sb. tj.

- plná způsobilost k právním úkonům,
- odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost, kterou pedagogický pracovník vykonává dle § 18 zákona č. 563/2004 Sb.,
- bezúhonnost,
- zdravotní způsobilost,
- prokázání znalosti českého jazyka (v některých případech).

§ 18

Speciální pedagog

Speciální pedagog získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném magisterském studijním programu v oblasti pedagogických věd

- a) zaměřené na speciální pedagogiku,
- b) zaměřené na pedagogiku předškolního věku nebo na přípravu učitelů základní školy nebo na přípravu učitelů všeobecně-vzdělávacích předmětů střední školy nebo na přípravu vychovatelů a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace uskutečňovaném vysokou školou, nebo
- c) studijního oboru pedagogika a doplňujícím studiem k rozšíření odborné kvalifikace uskutečňovaném vysokou školou.

3.5 Činnost výchovného poradce a metodika prevence a některé pracovní právní souvislosti

Bylo již uvedeno, že činnost výchovného poradce je specializovanou metodologickou činností a že činnost školního metodika prevence je specializovanou činností.

Skutečnost, že určitý pedagogický pracovník vykonává činnost výchovného poradce, se ve školách zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí a dobrovolným svazkem obcí zohledňuje **snížením týdenního rozsahu přímé pedagogické činnosti** v § 3 nařízení vlády č. 75/2005 Sb.

§ 3 nařízení vlády č. 75/2005 Sb.

(3) Učiteli – výchovnému poradci se snižuje týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti

a) v základní a střední škole s počtem žáků

1. do 150 o 1 hodinu týdně,
2. do 250 o 2 hodiny týdně,
3. do 550 o 3 hodiny týdně,
4. do 800 o 4 hodiny týdně,
5. nad 800 o 5 hodin týdně,

b) v základní škole speciální s počtem tříd

1. do 7 o 1 hodinu týdně,
2. do 12 o 2 hodiny týdně,
3. nad 12 o 3 hodiny týdně.

...

(5) Je-li pověřeno výkonem funkce metodika informačních a komunikačních technologií nebo výchovného poradce více pedagogických pracovníků, sníží se každému z nich rozsah přímé pedagogické činnosti podle ředitelem školy přiděleného počtu žáků nebo tříd.

(6) Vykonává-li funkci metodika informačních a komunikačních technologií nebo výchovného poradce ředitel školy nebo zástupce ředitele školy, sníží se jim týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti podle odstavců 3 a 4, nejvýše však do poloviny týdenního rozsahu stanoveného pro ředitele školy nebo zástupce ředitele školy v příloze k tomuto nařízení.

Skutečnost, že určitý pedagogický pracovník vykonává činnost školního metodika prevence, se v nařízení vlády č. 75/2005 Sb. nezohledňuje a školnímu metodikovi prevence se podle nařízení vlády č. 75/2005 Sb. týdenní rozsah přímé pedagogické činnosti nesnižuje.

Jestliže výchovný poradce vykonává svou činnost ve veřejné škole (zřízené státem, krajem, obcí, svazkem obcí) a je odměňován platem, může být za určitých podmínek zařazen do **13. platové třídy**. Východiskem uvedeného zařazení je nařízení vlády č. 222/2010 Sb., katalog prací, které určuje práce učitele zařazené do 13. platové třídy.

2.16.01 UČITEL

13. platová třída

1. Tvorba koncepce rozvoje oboru středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo oboru vzdělání ukončeného absolutoriem nebo rámcových vzdělávacích programů.
2. **Specializovaná metodologická činnost v oblasti pedagogiky a psychologie, k jejímuž výkonu je nezbytné získání specializace stanovené zvláštním právním předpisem.** [zvýraznění – autorka]
3. Tvorba a koordinace mezinárodních projektů zaměřených na vzdělávání a výchovu a projektů dalšího vzdělávání přesahujících rámec škol, tvorba a koordinace vzdělávacích programů vyšších odborných škol.

Z uvedeného plyne, že výchovný poradce může být zařazen do 13. platové třídy, jestliže současně splňuje následující podmínky:

- výkon specializované metodologické činnosti v oblasti pedagogiky a psychologie,
- získání specializace pomocí určeného studia.

Uvedené podmínky komentuje MŠMT v materiálu *Metodický výklad k odměňování pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců škol a školských zařízení a jejich zařazování do platových tříd podle katalogu prací č. j.: MSMT- 22101/2019-1, srpen 2019* takto:

13. platová třída

...

2. Specializovaná metodologická činnost v oblasti pedagogiky a psychologie, k jejímuž výkonu je nezbytné získání specializace stanovené zvláštním právním předpisem.

Uvedenou platovou třídu zřizovatel nebo zaměstnavatel přizná, požaduje-li vykonávání náročnějších činností, tj. „specializované metodologické činnosti v oblasti pedagogiky a psychologie“, jejichž výkon je podmíněn získáním specializace podle zvláštního právního předpisu – § 7 (ředitel školy nebo vedoucí pedagogický pracovník) a § 8 (výchovný poradce) vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérnímu systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů (v rozsahu nejméně 250 hodin). Absolvování uvedených studií neznamená automatické zařazení do 13. platové třídy, ale je jedním z předpokladů.

K otázce zařazení školního metodika prevence do 13. platové třídy lze konstatovat následující:

- Studium uvedené v § 9 vyhlášky č. 317/2005 Sb. je dalším kvalifikačním předpokladem k výkonu specializované činnosti školního metodika prevence. Mezi pracemi učitele zařazenými do 13. platové třídy dle nařízení vlády č. 222/2010 Sb. jsou uvedeny *specializované metodologické činnosti z oblasti pedagogiky a psychologie*, nikoli „pouze“ *specializované činnosti*.
- V materiálu MŠMT *Metodický výklad k odměňování pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců škol a školských zařízení a jejich zařazování do platových tříd podle katalogu prací* č.j.: MSMT- 22101/2019-1, srpen 2019 se neuvádějí činnosti školního metodika prevence jako činnosti považované za náročné specializované metodologické činnosti z oblasti pedagogiky a psychologie, tj. činnosti zařazené do 13. platové třídy.
- Školního metodika prevence proto nelze zařadit do 13. platové třídy na základě jím vykonávaných specializovaných činností.

Jestliže školní metodik prevence vykonává svou činnost ve veřejné škole a je odměňován platem, pak je mu za určitých podmínek poskytován **specializační příplatek** dle § 133 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

§ 133

Specializační příplatek pedagogického pracovníka

Pedagogickému pracovníkovi, který vedle přímé pedagogické činnosti vykonává také specializované činnosti, k jejichž výkonu jsou nezbytné další kvalifikační předpoklady, se poskytuje příplatek ve výši 1 000 až 2 000 Kč měsíčně.